

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația :
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT :
Parohiile : 200 Lei
Particularii : 160 Lei
Membrii Agrului 100 Lei

PARTEA OFICIALĂ

No. 9/1939.

Necrolog.

Cu durere comunicăm Ven. Cler, că preotul pensionat, On. Iosif Mihalca, fost paroh în Pișcari, în ziua de 31 Decembrie 1938, a decedat în Domnul în anul 71-lea al vieții și al 46-lea al preoției sale.

Pentru repaosul sufletului adormitului în Hristos Frate preoții diecezani vor aduce la altarul Domnului sufragiile pii îndatinăte.

Oradea, 4 Ianuarie 1939.

No. 33/1939.

Preoți repaosati în anul 1938.

În cursul anului 1938 au repaosat în Domnul următorii Preoții diecezani :

1. *Fogaș Liviu*, paroh în Detroit Mich.
2. *Safirescu Alexandru*, preot în Plopiș.
3. *Nemeș Iosif*, preot pensionar.
4. *Mihalca Iosif*, preot pensionar.

Pentru odihna sufletelor acestor confrați adormiți în Domnul, conform Circularului No. 1552/1925 toți preoții diecezani sunt datori să celebreze, pentru toți împreună, trei sf. Liturghii.

Oradea, 4 Ianuarie 1939.

No. 4869/1938.

In chestiunea manualelor de religie.

Pentru orientarea profesorilor de religie și a preoților-cateheți din școlile primare din partea cărora ni s'a semnalat lipsa unor manuale de religie, comunicăm, că la Librăria Seminarului teologic din Blaj se află și se pot comanda următoarele manuale :

Pentru cursul primar :

Dr. Nicolae Brânzeu : »Micul catehism«, pentru cl. 1—2; de acelaș autor »Catehism« pentru cl. 3—7.

Ștefan Roșianu : »Liturgica« pentru cl. 5—6.

Dr. Augustin Popa : »Biblia copiilor«, pentru cl. 3-a, a apărut în editura proprie și — după spusele autorului — se mai află circa 200 exemplare. S'a epuizat, deci, numai »Istoria bisericească de Ștefan Roșianu, pe care de altcum o folosesc așa de puțini din cauza numărului redus al elevilor.

Pentru cursul secundar :

»Istoria descoperirii dumnezeiești«, cl. 1, de Dr. Vasile Cerghizan.

»Liturgica«, cl. 4-a, de Dr. Nicolae Brânzeu.

»Dogmatica specială«, cl. 5-a, de Dr. Augustin Tătar.

»Istoria bisericească«, cl. 7-a, de Dr. Ioan Georgescu.

S'au epuizat : »Mica Biblie a Legii noi« de Dr. Alex. Ciplea ; »Catehismul« cl. III, de Dr. N. Brânzeu, și »Morală creștină« cl. VI, de Dr. Aug. Tătar. Comisiunea catehetică se va îngriji, ca aceste manuale să fie înlocuite sau retipărite în cel mai scurt timp posibil, și până atunci, Catehismul pentru cl. III, de Dr. Brânzeu l-a înlocuit cu manualul de catehism pentru cl. III—VII ale cursului primar.

Oradea, 28 Decembrie 1938.

No. 159/1939.

Incorporarea parohiilor rutene din Oradea și Carei.

Sfântul Scaun Apostolic, cu asentimentul Înaltului Guvern al Țării, prin Decretul S. Congregației Orientale cu No. 108/1939 din 5 Decembrie 1938, parohiile rutene din Oradea și Carei le-a incorporat la Dieceza Noastră, pe al cărei teritor sunt situate.

Numitele parohii, trecând sub jurisdicțiunea Noastră, le-am încadrat în protopopiatele Noastre cu sediul în orașele respective.

Oradea, Sed. Cons. din 19 Ianuarie 1939.

No. 328/1939.

Numiri și schimbări în Cler.

M. On. **Ambrosie Iluțiu**, profesor al școlii normale diecezane, a fost numit protopop onorar.

On. **Ilie Petri** dela parohia *Fizeș* a fost numit adm. par. la parohia *Borozâl*.

On. **Iosif Pantîș** dela parohia *Șauaieu*, a fost numit adm. par. la *Tătărești*.

Oradea, 29 Ianuarie 1939.

PARTEA NEOFICIALĂ

Profesorul Ioan Bușiția

Înainte cu 40 de ani și mai bine, adus de un nobil simțământ de recunoștință față de binefăcătorul său, neuitatul Mecena al culturii românești, episcop *Mihai Pavel*, din țara descălecătorilor voivozi și boieri maramureșeni, vine un tânăr profesor la liceul „*Samuil Vulcan*» din *Beiuș*: e domnul *Ioan Bușiția*.

Artist al arcușului și al penelului, iscusit dirijor de cor, modelator, preparator, vânător, dresator de animale, pescar, pompier, dar mai ales neîntrecut animator și antrenor, tânărul profesor, timp de patru decenii, are să muncească cu spor în nenumărate direcții, și să dea acestui nume, purtat cu atâta vrednicie mai înainte de bunul său părinte, o nouă vază și strălucire.

Foarte mulți dintre profesorii de desen, dintre pictorii, sculptorii, compozitorii și alți artiști ai noștri sunt elevii lui.

E atât de vastă și fecundă această operă a sa încât în vara anului 1919, când noua stăpânire românească ține să-și pregătească elementele necesare pentru învățământul public, la el și la neuitatul său prieten și coleg dela *Blaj*, *Flaviu C. Domșa*, face apel să vină la *Cluj* și, în cadrele *Universității Daciei Superioare*, să-și exercite apostolatul, timp de mai multe vacanțe, asupra candidaților de profesori din țara întreagă.

Atenție binemeritată!

Dacă urmărim cu luare aminte această multiplă activitate ea e călăuzită de două idealuri: dragostea de *Neam* și de *Biserică*.

Pentru Neam

Cum poate să cultive dragostea de *Neam* și de *Țară* un desenator, un om al liniilor aspre, rigide? Iată o întrebare pe care astăzi numai agiamii

o mai pot pune, fiind intuiția și, deci, și desenul (deatâtea ori vehicolul ei), temelia oricărei instrucții și educații,

Poate cineva să tăgăduiască tablourilor istorice, chiar peisajilor naturii marea lor valoare educativă?

Dar arta fărânească, izvorul de fecundă inspirație a tuturor talentelor de seamă?!

Aceste adevăruri de mult le știa și le practica la liceul din *Beiuș* d. profesor *Bușiția*, de aceea încă pe timpul stăpânirii maghiare el dă elevilor să deseneze diferite creștături, alesături, motive de ornamentică românească.

Odată cu ochiul și mâna, primește cuvenita educație românească și inima elevului.

Iar cântarea? E cea mai puternică dintre toate artele! Ea încântă nu numai pe oameni; ea îmblânzește chiar fiarele; ea orăjește, se pare, însăși firea cea neînsuflețită. De aici, efectul magic al unor cântări și cuvinte. »Cu-

oântul e un sgomot în care se cuprinde o cântare«, zice *Grétry*. Precum virtual se găsește statuia sculptorului în blocul de marmoră, dar așteaptă dalta artistului creator, — așa se cuprinde și muzica în cuvinte, mai ales când și ele sunt armonioase ca aproape toate cuvintele românești, și sunt prinse în note potrivite.

„Cântă, măi frate Române, pe graiul și limba ta. Și lasă cele străine pe alții a le cânta!«

Iată ce lecție de muzică națională ține (ca altă dată *Anton Pann*) profesorul de acum patru decenii al liceului nostru din *Beiuș*, d. *I. Bușiția*.

În deosebi 1906 marchează o etapă glorioasă în activitatea D-sale de dirijor de cor. Implinindu-se în acest an 18 veacuri dela cucerirea *Daciei* de către împăratul *Traian* și 40 de ani de domnie glo-

PROFESORUL IOAN BUȘIȚIA

rioasă ai întâiului rege român Carol I, frații din țara liberă organizează o frumoasă expoziție la care invită toată lumea, dar mai ales pe frații subjugăți. Și s'au pornit atunci oaspeții de pretutindeni. Bănățeni, Ardeleni, Bucovineni, Basarabeni, toți își deteră întâlnire pe Arenele Romane din capitala României, transformată încă de atunci în centrul firesc al Românilor de pretutindeni. Evident, dela această înălțare manifestare a sufletului românesc colectiv nu puteau lipsi nici Românii din Crișana. Ei pot avea mângâierea că au fost strălucit reprezentați prin corul „Lyra” de sub conducerea d-lui prof. Bușiția. Numai corului D-sale și celui condus de neuitatul maestru-compozitor bănățean I. Vidu li s'a făcut cinstea să fie invitate să cânte din nou.

Dar bucuria noastră a fost supărarea stăpânilor de pe vremuri. Ziarele ungureștii din Buda-Pesta și din toate centrele lor vedeau în manifestația muzicală a Beiușenilor la București o tradare a patriei maghiare și cereau cu indignare capul lui Ioan Bușiția. Faimosul conte Adalbert Apponyi, ministrul de culte și instrucțiune al Ungariei, nu zăbovește a cere socoteală pentru această faptă îndrăznețului profesor. Imprejurarea că D-sa vorbește perfect ungurește, nu-l scuză în fața șovinistului ministru, nici nu scade vinovăția. Dimpotrivă, i-o sporește. Astfel D-sa e nevoit să se retragă cu numele dela conducerea corului, lăsându-l la aparență în seama bravului meseriaș român, d. Mezea. În realitate, însă, D-sa continuă să fie ceea ce a fost: sufletul lui. Așa știe înțelepciunea și istețimea D-sale să zădărnicească pornirile potrivnice ale unui dușman hain. Și să nu dai, în asemenea cazuri, mulțumită lui Dumnezeu, că nu lasă ca răutatea să izbutească în toate câte încearcă? (*Quam bene est quod malitia non habet tantas vires quantos conatus!*)

Pentru Biserică

Dragostea de Biserică D-sa și-o dovedește nu numai slujind cu credință timp de 40 de ani la unul din cele mai însemnate așezăminte culturale ale Ei, ci și îngrijind cu dibăcia sa artistică de podoaba casei Sale și sărindu-i în ajutor, când era amenințată.

Ce fericit se simțea D-sa, când ouzia din gura nemuritorului Mecena, Mihail Pavel, câte un cuvânt de recunoștință despre câte un cor („Bine ou cântat băeții la liturghiu de astăzi”) ori despre câte o icoană a D-sale („Sfășietoare răstignire!” ori „Dulce Prea Curată!”) și ce îndemn primia pentru activitatea sa din viitor!

Când apoi unii neodihniți au cugetat, în România întregită, că nu e lucru mai bun de făcut decât să aprindă tăciunile urei și al vrajbei confesionale, pretinzând că Biserica unită e o instituție hibridă, fără trecut, fără prezent și mai ales, fără viitor, atunci D-sa e printre cei dintâi apărători ai Ei.

Numai un institut de înaltă cultură științifică, unde Dumnezeu științelor și știința lui Dumnezeu țin locul rezervatei de Dante și de Manzoni; numai un astfel de așezământ poate să creieze pentru restaurația și știința creștină cele mai folositoare și mai trebuincioase elemente de acțiune și reacțiune, de direcțiune înainte de toate, pregătind mireni cu cea mai deplină formație științifică și catolică în același timp, pentru că ea va pregăti, în același timp, oameni științific și catolic convinși de drepturile lui Dumnezeu și ale Bisericii...

(S. S. Pius XI către Păr. A. Gemelli, rectorul universității catolice din Milano).

În adevăr, D-sa e întâiul președinte al AGRU-lui din Beiuș. „Unirea cu Roma” — spun cei dintâi Agrisți (din cari și D-sa face parte) — „înfăptuită de marii noștri înaintași la 1700, în ceasuri de grea cumpănă, a mântuit biserica românească de cutropirea calvinistă și neamul nostru de desnaționalizare. Biserica Unită în istoria ei de 200 de ani nu are nici o pagină neagră; dimpotrivă, Ea a înscris paginile luminoase ale renașterii credinței și conștiinței noastre naționale. Credem cu tărie, că Ea singură prin legătura sufletească cu latinitatea, garantează ființa și mărirea neamului românesc. Drept aceea mărturisim că nici o putere omenească nu va putea rupe peceșile Unirii cu Roma, leagănul Credinței și al obârșiei noastre”.

Din fericire, această mărturisire de credință la d. Bușiția nu e numai teoretică, ci și practică. Agrist conștiincios, D-sa își îndeplinește toate datoriile religioase, știind bine precum se spune și în Statutele acestei asociații, că îndreptarea pornește dela individ, trece la familie și se răsfrânge apoi asupra întregii societăți omenești.

În răspunsul pe care l-a dat reprezentanților celor 15 instituții și asociații cari l-au sărbătorit cu toată demnitatea Duminecă (22. I. 1939) la Beiuș, în cadre de adevărată serbare națională, serbare de care vorbim în altă parte, D-sa declară cu atâta modestie că nu știe să aibă marile vrednicii ce i s'au atribuit. Dacă a făcut ceva timp de 40 de ani, e pentru că așa a fost crescut și îndemnat din casa părintească. Eu nu sunt nici umbra tatălui meu! zice D-sa. Atât de neasemuite erau talentele și virtuțile lui!

Și când te gândești că despre acest om care a condus ani de-a rândul, scofând serii întregi de învățători hornici din școala normală a vechei Asociații culturale maramureșene din Sighet, abia se știe ceva, te cuprinde o neistovită sete de a afla tot adevărul despre trecutul lui și al altora de seama lui (Man, Jurca, Mihaly etc.) și a-l înfățișa generațiilor de astăzi să vadă și să se convingă că a dat și Maramureșul „unit” oameni și că, în orice caz, nu elemente de pripas, venite în țara voievozilor și boierilor de acolo cu gând de pricopsire, ne vor salva. Dimpotrivă.

P. I. Georgescu

Sărbătorirea profesorului Ioan Bușiția.

La 1 Septembrie 1938, după o muncă rodnică și neprecupețită de 40 de ani, care a lăsat urme adânci și neșterse în viața liceului nostru de băieți din Beiuș, d-l profesor Ioan Bușiția, a trecut la pensiunea bine meritată. Aceasta dată nu putea fi trecută cu vederea de către aceia cari l-au cunoscut și iubit pe acest venerabil dascăl și incomparabil maestru. Duminică, în 22 Ianuarie a. c., Corpul profesoral al liceului »Samuil Vulcan« din Beiuș, a ținut să-l sărbătorească pe vrednicul profesor și marele luptător naționalist, pentru cele patru decenii de bogată activitate desfășurată în ogorul culturii naționale aci la granița de vest a românismului și în slujba acestui bătrân liceu românesc.

Sărbătorirea omagială de recunoștință a ilustrului profesor a avut loc după liturghia solemnă din biserica parohială, în sala de festivități a liceului de băieți. Seria cuvântărilor o deschide directorul liceului, Rev. mul D. Dr. Nicolae Flueraș. În cuvinte duioase și pline de emoții, distinsul director — el însuși fost elev al sărbătoritului — schițează activitatea școlară și extrașcolară a profesorului Bușiția.

În lupta de emancipare a neamului, profesorul Bușiția — spune D-Sa — a avut un rol covârșitor în acest istoric orașel de pe valea Crișului Negru. Prin corul Lyra întemeiat și condus de D-Sa, a reușit să înjghebeze o asociație culturală și artistică românească, în vremuri când era greu să fii Român. Plecând cu acest cor, compus din abia 24 de înși, la Expoziția din 1906 la București, a dus în sufletul lui toată durerea și aspirațiile unui neam întreg. Această îndrăzneală a profesorului Bușiția a fost socotită drept trădare de către ministrul Apponyi, care-l amenința cu destituirea. Durerea i-a fost mare, dar s'a resemnat, căci în capitala fraților liberi repurtase un formidabil succes, răscolind sufletul întregului neam, prin cântările executate de corul Lyra sub mâinile lui conducere. Nădejdea în învierea neamului a sădit-o și în sufletul elevilor săi. Cine nu-și amintește de frumoasa cortină a scenei liceului de băieți, admirabila compoziție a maestrului Bușiția? Câte sentimente naționale și ce nedeji nu a trezit ea în sufletele atâtor generații de elevi cari s'au perindat pela liceul din Beiuș! Tăranul care se deșteaptă, ingerul care-i prinde mâna și cu cealaltă arată spre creștetul munților unde se ivesc zorile zilei (învierea neamului), emblemele științei, ale artei și ale bogățiilor, pe munții din jur, cât dor n'au picurat în sufletul atâtor copii ai suferinței! Aceasta singură lucrare neîntrecută a maestrului Bușiția este de ajuns, ca să-l socotim drept »profet al zilelor ce avem să vină«. Ca cel dintâiu profesor de desen diplomat din întreg Ardealul, lui i se datorează dacă avem o sală de desen modernă. Ca vânător a înpușcat și a împăiat paseri și animale cari sunt o

podoabă a muzeului de științe naturale, al liceului. N'a fost operă culturală, națională și artistică la care să nu fi luat parte. În numele corpului profesoral îi urează ani mulți și fericiți în binemeritata odihnă, prezentându-i în numele liceului o frumoasă cunună de lauri din argint »în semn de adâncă recunoștință«.

Rev. mul Domn Ioan Georgescu, citește următoarea scrisoare de recunoștință trimisă de I. P. S. Sa Episcopul Valeriu Traian Frențiu, Patronul liceului:

Domnule Profesor,

În ziua de azi Vă despărțiți în mod solemn de școala la care timp de 40 de ani ați servit în ogorul culturii neamului și, trecând la pensiune, părăsiți catedra, la care atâta timp ați muncit cu cel mai mare devotament. La această solemnă despărțire, liceul nostru, directorul, profesorii și elevii, într'un chip indiușetor își exprimă recunoștința lor pentru tot ce ați făcut în cursul celor patru decenii pentru institut, colegi și pentru elevii atâtor generații.

Noi, ca Patronul aceluia institut istoric nu putem ca și în ziua de azi să nu Vă exprimăm cea mai deplină recunoștință pentru dragostea, credința și devotamentul cu care ați muncit în cursul celor patru decenii întregi, crescând atâtea generații de conștiinți fii și luptători ai neamului în era trecută și de cetățeni conștiinți pentru România de azi. D-Voastră ați fost nu numai profesor, ci ați fost în prima linie un educator escelent, un părinte bun și ați fost un apostol însuflețit. Dela catedră V-ați silit să deșteptați în sufletele tinere nu numai dragostea de ce e frumos, armonios și artistic, ci să deșteptați și dragostea față de Neam și Patrie.

Noi, în numele Nostru și al întregii Noastre Eparhii, Vă exprimăm azi cea mai deplină recunoștință și dorindu-Vă, ca Bunul Dumnezeu să Vă dăruiască viață îndelungată în deplină sănătate până la cele mai adânci bătrânețe, să Vă bucurați de roadele unei munci cinștite și, cu conștiința datoriei pe deplin împlinite, să Vă puteți bucura de pensiunea și odihna binemeritată, Vă împărtășim și Binecuvântarea Noastră Arhierescă.

Oradea, 22 Ianuarie 1939.

Apoi în câteva frumoase cuvinte elogioază pe Prietenul, Dascălul și Credinciosul Bușiția. Remarcă pilda lui bună, priceperea și stăruința cu care a modelat atâtea caractere alese, vrednice de numele de om. În lungul și largul țării sunt atâtea »mărturii«, cari grăiesc despre aceasta ca niște »scrisori vii de mulțumită și de recunoștință«. Credincios al Bisericii sale, n'a pregetat o clipă să așeze în cele dintâi rânduri ale mirenilor noștrii, când Biserica a trebuit apărată de atacurile dusmanilor neîmpăcați. A fost cel dintâi președinte al AGRU-lui, organizația Beiuș.

D-l Procopie Strat, comandantul garnizoanei, îi aduce omagiul acesteia ca celui mai bun cunoscător al munților Apuseni.

D-l Ioan Șuta, primarul orașului, îl elogiază în numele orașului Beiuș, căruia totdeauna i-a făcut cinste.

Icon. Stavrofor *Petru E. Papp*, vorbește în numele enoriașilor ortodocși, evocând vremile de mult, când profesorul Bușiția, — căruia i-a fost elev — a desvoltat o dârză activitate românească, repurtând formidabile succese mai ales cu corul Lyra. În numele generației care acum 40 de ani primea educație dela cel sărbătorit, prinzând mâna unuia din cei mai tineri elevi ai sărbătoritului, închee: »dela mine și până la acest elev au trecut patruzeci de generații, te rog, ca printr'o strângere de mână să simbolizăm, azi, recunoștința noastră«.

Rev. mul *D. Dr. Valer Hetco*, vorbește în numele credincioșilor gr. catolici și a Reuniunii Mariane, mulțumindu-i pentru prețiosul concurs pe care l-a dat întotdeauna, precum și pentru frumoasa activitate desvoltată în calitatea de președinte al Agru-lui.

În numele Academiei teologice din Oradea, vorbește *Cl. D. Dr. Gavril Stan*, elogiind pe omul de caracter »cu spinarea de oțel și cu călcâie de granit«, care în toate împrejurările a știut să stea cu fruntea ridicată, știind bine ca »societatea nu beneficiază de capete plecate«.

M. On. D. Ambrozie Iluțiu, îi aduce salutul Școlii Normale diecezane din Oradea, iar *M. O. D. Teodor Matei* pe acela al liceului de fete din Beiuș.

Doamna *Angela Sălăgean*, vădit emoționată, pomenește tot aportul și solitudinea ce a avut-o sărbătoritul pentru Reuniunea Femeilor Române din Beiuș.

M. On. D-l Trăian Tămaș, vorbește în numele Touring Clubului Român. După ce descrie frumusețile munților Bihorului, spune că acești munți au fost mai constiințioși și mai cucernic cercetați de prof. Bușiția. În Beiuș dânsul a organizat toate asociațiile turistice, începând cu *Aurora*, fuzionând la urmă cu Touring Clubul Român, formând subsecția Stâna de Vale. Ca fondator și președinte al acestor asociații s'a îngrijit de observarea celui mai superior principiu biologic: »Protecția naturii«.

Mai vorbesc *d-l Ioan Ardelean*, în numele societății Vânătorilor și al Pompierilor, iar *d-l Alexandru Rîșiu*, își reamintește cu duioșie de grija pe care *d-l Bușiția* a avut-o pentru comercianții și meseriașii români pe cari i-a organizat în asociație, a cărei președinție a ținut-o mai mulți ani dearându-l.

D-l Roman Avisalon, elev. cl. VII. vorbește în numele elevilor.

Seria cuvântărilor a fost variată de corul liceului, care sub destoinica conducere a *Păr. Mihai Bruchenthal*, a executat cu adevărată măestrie, Imnul Regal, »Două inimi«, »Răsunetul din Crișana«, de *I. Vidu* și »Trompetele răsună«, bucăți ce au fost cântate în 1906 pe Arenele Romane din București de corul Lyra, făcând pe cei de față să retrăiască din nou o clipă emoțiile de atunci.

Tuturor le răspunde, cu obișnuita-i modestie, sărbătoritul, vădit emoționat, mulțumind pentru frumoasele cuvinte ce i s'au adresat.

La serbarea au luat parte toți Românii din Beiuș, mulți preoți gr. cat și intelectuali din jur precum și Rev. mul Canonic *I. Georgescu*, în numele *I. P. S. Sale Episcopului*, *M. On. Ambrosie Iluțiu* în numele Școlii Normale diecezane, *M. On. Gheorghe Barna*, *M. On. Dr. Gavril Stan* și *Păr. Dr. Coriolan Tămăian*, profesori la Academia teologică, în numele acesteia.

A avut apoi loc, în sufrageria Internatului de băieți, eleganta masă dată de Reuniunea Mariană de sub președinția Doamnei *Elena Dr. Bozac*, cu concursul distinselor doamne: *Cornelia Kralik*, *Amalia Popovicu*, *Aurora Tămaș* și *dș. Angela Sălăgean*, iar serviciul la masă l-au făcut elevele dela liceul de fete. S'au ținut mai multe toasturi. Au vorbit: *d-l Colonel Strat*, pentru *M. Sa Regele*; *Rev.-mul Canonic Georgescu* pentru *Preafericitul Părinte Papa Pius XI* și pentru *I. P. S. Sa Patriarhul României*; *Rev. mul Dr. N. Flueraș*, pentru cel sărbătorit; *P. C. Sa Petre E. Papp* pentru armată; *Prof. Trăian Tămaș*, *Prof. Nic. Pop*, succesorul la catedră a *d. Bușiția* și *d. Demetriu Teiușan*, student, în numele foștilor elevi. *d. Bușiția* răspunde tuturor.

Și aici, ca și la serbarea dela liceu, Beiușenii au dat strălucită pildă de cum înțeleg dânsii să se prezinte cu astfel de prilejuri. Beiușul *docet*. Alții pot să ia pildă!

Cu trecerea la pensiune a *d. profesor Ioan Bușiția* se mai desprinde încă o frumoasă figură din falanga vajnicilor luptători și animatori din vremile de grea opresiune. Plecarea *D-sale* din școală lasă regrete în sufletul colegilor în dascălie și a elevilor, ce i-au fost atât de dragi. Li urăm ca în odihna bine-meritate să-se bucure mulți ani de rodul muncii unei vieți întregi și să-și vadă înfăptuirea idealului în slujba căruia și-a pus toate energiile sufletului său mare.

— † **Caton Theodorian**, prozator și dramaturg a răposat la 8, 1. 1939, îndoliind profund Teatrul Național, Societatea Scriitorilor Români, Societatea Autorilor Dramatici etc. În deosebi mare e doliul acesteia din urmă, pe care, se poate spune, el a creat-o și a reprezentat-o cu mare demnitate în țară și în străinătate. Răposatul e unul din cei ce credeau că unirea bisericilor românești e cu puțință. Ca mijloc de unire el recomandă, precum își amintesc încă cetitorii noștri, arta: »slujbe frumoase, cântări care să te înalțe sufletește, predici . . . într'o limbă perfect românească, în limba cronicarilor și a lui Odobescu«. Pentru acest gând bun, creștinesc, formulat mai întâi pentru cetitorii ei, această revistă închină și ea steagul la mormântul lui. — Dumnezeu să-l odihnească!

Din și pentru „Curentul“

Vorbînd de săptămîna de rugăciuni introdusă în întreaga Biserică a Apusului — la protestanți cași la catolici — d. *Ion Ceparu* găsește potrivit să vorbească »In preajma unei comemorări« (*Curentul*, București, 17. I. 1933), pag. 2) și de sinodul ecumenic dela Florența. După ce amintește vorba Chinezilor către reprezentanții nenumăratelor secte protestante: »Fiți mai întîi voi înșivă una și atunci vă vom asculta!« — d. Ceparu arată că la fel pusese problema și nemuritorul Visarion (Bessarion), fost arhiepiscop de Niceea în fața compatrioților săi greci întruniți la Florența, în sinod ecumenic, pentru restatornicirea unității creștine. »Ce vom răspunde lui Dumnezeu, întreba marele chiriarh, când ne va cere socoteala, de ce ne-am rupt de frații noștri, cu cari, pentru că să ne unească într'o singură turmă sub conducerea unui singur Păstor, El însuși s'a coborît din cer, s'a întrupat și s'a răstignit? Și cu ce ne vom apăra înaintea urmașilor? Cu obiceiul? Cu tradiția? Săracul să rămîie tot sărac? Leneșul tot leneș? Hoțul tot hoț? Până când?« — Intrebări vrednice de meditat astăzi când se apropie al cincilea centenar al sinodului ecumenic dela Florența, încheie d. Ceparu.

*

Tot în »Curentul« (22. I. 1939 pag. 8) apare sub înscălitura p. r. Canonic I. Georgescu un articol »Profesorul Ion Bușijia«, cu prilejul retragerii acestuia din funcțiune. Acest articol merită să fie semnalat nu numai pentru frumosul și atât de bine meritatul elogiu ce-l aduce numitului d. profesor, ci și memoriei neuitatului său părinte, precum și tuturor Maramureșenilor bravi: *Jurca, Man, Mihalyi*, dar mai ales episcopului *Mihail Pavel*, cari au întemeiat și susținut cu grele jertfe în timpul opresiunii maghiare nu numai Asociația culturală maramureșană, cea mai veche la Români de pretutindeni, ci și o Școală normală de învățători al cărui suflet fusese tatăl sărbătoritului nostru profesor. S'ar face credem un serviciu din cele mai prețioase, atât trecutului cultural românesc, cât și Bisericii unite atât de bîrfită astăzi, dacă s'ar scrie și publica istoria acelei școli cu viață scurtă, dar cu ispravă românească adînc simțită de toți »Moroșenii« noștri. Istoricii noștri, mai ales cei locali au cuvîntul.

*

Facem aceste semnalări cu atât mai voioși, cu cât ziarul »Curentul« de sub conducerea destoinică a d-lui *Pamfil Șeicaru* — condeiul cel mai coroziv ce-l are Europa, vorba unui admirator englez al D-sale — își sărbătorește și el triumfală intrare în al XII-lea an de rodnică activitate.

Când un ziar ca acesta stă exclusiv în slujba Adevărului, a Binelui, a Dreptății pentru toți, mai ales pentru cei umili și oproșiți de soarte, atunci în

adevăr nu este binecuvîntare cerească nici mulțumire pămîntească pe care să n'o vrednicească.

Cu astfel de simțimînte luăm parte și noi la marele praznic românesc al Curentului.

»VESTITORUL«

Congresul mondial al împăratului Cristos în 1939 la Ljubljana (Yugoslavia)

Alături de congresele euharistice internaționale, de o vreme încoace (din 1928) se țin și congrese mondiale ale împăratului Cristos, alternînd cu cele dintîi, pentru că astfel an de an să se organizeze puternice manifestații ale conștiinței creștine universale. Spre deosebire de congresele euharistice internaționale, acelea ale împăratului Cristos au în vedere înainte de toate apostolatul catolic. Splendidul congres din urmă dela Poznan (Polonia) din 1937 e încă în amintirea tuturor. Acum creștinătatea se pregătește pentru congresul împăratului Cristos din Ljubljana, capitala Sloveniei, sub conducerea Prea Sfințitului chiriarh al acestei eparhii *Gregorius Rozman*, președintele comitetului permanent al congreselor mondiale ale împăratului Cristos. La dorința categorică a Sfințitului Părinte, congresul e mai cu seamă un congres de studii și de muncă, cu care prilej personalitățile catolice conducătoare vor discuta și aduce hotărîri privitoare la »Renașterea creștină a timpului nostru.« Într'o jumătate de zi se discută un singur subiect (un referat și un coreferat), pentru a lăsa răgazul necesar schimbului de idei. Cele din urmă două zile sunt închinare marilor manifestații de credință publică, cuprinzînd atât închinarea cucernicului popor sloven, cât și a pelerinilor străini în fața împăratului Cristos. Noul congres va fi un puternic stimulent de viață creștină în toate țările lumii. Bunii creștini sunt invitați să se roage lui Dumnezeu pentru reușita acestui congres. Ca orice lucru mare, el are trebuință de binecuvîntare cerească.

— **Șicane Hitleriste.** Așa întitulează agenția catolică a Poloniei procedeele barbare ale autorităților național-socialiste față de fețele bisericești poloneze, mai nou față de venerabila Maică Ledochowska din ordinul călugărițelor Ursuline. Fiind chemată la o adunare capitulară a ordinului la Roma ea e oprită împreună cu o altă călugăriță timp de 24 de ore și perchiziționată ca »suspectă« dela creștet până în tălpi. Nu e cruțată nici crucea-relicviar ce purta la piept. Dovadă strălucită de »Hochkultur«-ul celui de al treilea Reich.

In fața străinătății

Anunțăm apariția ediției franceze a Ancheței despre Bisericile Românești a revistei noastre. Ediția românească e bine cunoscută cetitorilor noștri, fiindcă li s'a trimis ca supliment la No. 8 din 1936 al acestei revistei. Ediția franceză se prezintă în condiții tehnice și redacționale superioare. Ea aduce portretele tuturor celor 40 de anchetați, cu scurte lămuriri biografice; are o temeinică introducere istorică semnată de Păr. M. Th. Disdier A. A. din Lyon și o magistrală scrisoare-prefață a Excelenței Sale Gabriel Hanotaux, membru al Academiei franceze și fost ministru de externe al mării noastre surori latine.

Ne ținem de cinste și datorie deosebită să revenim atât asupra scrisorii-prefață amintite, care e o mare incurajare și o atențiune extraordinară pentru modesta noastră inițiativă; cât și asupra părerilor emise în presă cu ocazia acestor două ediții.

Fații preoți sunt stăruitori invitați să sprijinească cu rugăciunile lor la Domnul umila noastră întreprindere care — facem alt anunț — va avea urmare.

CRONICI

— **Urări pentru S. Părinte.** Răspunzând urărilor pe cari i le-au prezentat membrii Corpului Diplomatic acreditat pe lângă Republica franceză, prin înălțătorul discurs al Ex Sale Valerio Valeri, Nunțiu Apostolic și Decanul Corpului Diplomatic, d. *Albert Lebrun*, Președintele acelei Republice și-a îndreptat gândul către Sanctitatea Sa Papa Pius XI pentru a-i prezenta urările sale din prilejul intrării în al 60-lea an al Preoției, și a-l felicita pentru recâștigarea prețioasei sale însănătoșiri. Acest nobil gând a produs adâncă impresie, mai ales că e întâia dată când în răspunsul la urările Corpului Diplomatic, Președintele adresează urări deosebite unui Suveran.

— **Un glas anglican despre Pius XI.** Cu prilejul vizitei pe care au făcut-o Sfântului Părinte Papa Pius XI, d-nii N. Chamberlaine și Halifax, organul oficial al bisericii anglicane *Church Times* scrie următoarele rânduri, care e bine să fie reținute: »Vremile se schimbă. Cu câțiva ani în urmă vestea unei vizite a primului ministru englez la S. Părinte ar fi provocat vii proteste. Azi s'a înlocuit un spirit de mai mare umanitate. În aceste vremuri de mare

desorientare Papa Pius XI reprezintă ceva mai mult decât pe credincioșii săi. Când vorbește, Dânsul vorbește în numele tuturor oamenilor de bună voință. El este »supremul păstor al Bisericii universale«, »patriarhul Occidentului«, »urmașul Sfântului Petru, verhovnicul Apostolilor«.

»Ca mulți din înaintașii săi, în clipa în care a primit aceasta înaltă slujbă, și Papa Pius XI a plâns, când votul Conclavului i-a încredințat suprema putere asupra catolicilor din lumea întreagă. Ca și înaintașul său imediat a spus și el, când a aflat hotărîrea Sacrului Colegiu al Cardinalilor: »Accept aceasta slujba ca o cruce. Ajutați-mă s'o port«.

— † **Cardinalul Alexandru Kakowski**; arhiepiscopul de Varșovia, a murit la 30 Decembrie 1938 înconjurat de frunțașii clerului și poporului său, în cap cu Nunțiu Apostolic Msgr. Cortesi. Înainte de a-și da obștescul sfârșit, el zise: »Polonia va fi puternică, dacă va păzi cu credință învățăturile D. N. Isus Cristos și poruncile Bisericii«. În mormântarea lui a fost doliu național, fiind de față cardinalul primat al Poloniei Hlond, 30 de episcopi și întreg cabinetul de miniștri prezidat de D-l Skladkowski (KAP)

— **Ambasada României la Vatican.** Pe data de 15 Decembrie 1938, legațiunea României de pe lângă Sfântul Scaun Apostolic al Romei celei Vechi, e ridicată la rangul de ambasadă.

Legatiunile țării noastre dela Ankara, Atena și Beograd încă sunt ridicate la aceeași treaptă, după ce ceva mai înainte se făcuse același lucru cu legațiunile românești din Varșovia și Paris.

Decretul regal pentru noua ambasadă românească din Vatican e publicat în Monitorul oficial (9. 12. 38).

Până la numirea noului ambasador, d. ministru Vasiliu a continuat să gireze afacerile ambasadei. Noul ambasador e d. N. Petrescu Comnen, fost ministru de externe. D-Sa cunoaște bine Vaticanul, unde a mai funcționat pe vremuri ca ministru al țării noastre. D-Sa a avut cinstea să predea Sfântului Părinte, din ordinul M. Sale Regelui Carol II, frumoasa icoană ce se găsește în Muzeul Vaticanului, sala S. Pius V.

Comentând aceste fapte, ziarul »Tribuna« (Cluj, 27. 12. 38) prin pana D-lui T. Dragu, zice între altele următoarele: »Reprezentanța diplomatică a țării pe lângă Sfântul Scaun din Vatican, va avea și de acum, prestigiozitatea care-i stă bine pe lângă cel mai vechiu și mai prestigios tron european. Lipsa unui teritoriu național extins este înlocuit de Vatican prin forța unui imperiu spiritual bimilenar în curând. Din metodele de lucru, din sistemul de informație a diplomatiei papale, au învățat toate popoarele; toate popoarele în frunte cu cele mai mari, recunoscându-i strălucirea spirituală și influența reală în lume«.

Așa e.

Dacă aveam în trecut legături nu numai diplomatice, ci sufletești de credință și iubire cu Scaunul verhovnicului Petru, alta ar fi toată istoria noastră de odinioară și realitatea de acum.

E constatarea unanimă a tuturor gânditorilor români cinstiți, dela Șincai până la D. Onciul.

Dar încă nu e târziu nici acum. Și apoi: Mai bine mai târziu, decât nici odată!

— **Cardinalul Baudrillart de 80 de ani.** Împlinind de curând Em. Sa card. Baudrillart, membru al Acad. franceze, Rectorul Institutului catolic din Paris, 80 de ani de viață, S. Congregație a Seminariilor și Universităților de studii din Roma, de sub președinția directă a S. Părinte Papa, îi trimite prin pana distinsului ei secretar E. S. Ernest Ruffini o mișcătoare adresă de felicitare. »Scrierile Voastre temeinice, zice această adresă aprobată și semnată și de Pius XI, care nu fac Eminenței Voastre mai puțină cinste decât clerului francez, neîntrerupta slujbă preoțească, râvna și grija cu cari ați condus și cârmuit renumitul Institut catolic din Paris, dovedesc în chip lămurit că, muncitor bun și servitor credincios, ați adus nemuritorului Dumnezeu roade îmbelșugate, de o sută de ori talanții primiți.« In numele foștilor elevi l-a sărbătorit pe ilustrul principe al Bisericii contele de Franqueville; în numele episcopatului și a clerului francez Em. Sa Card. Verdier, arhiepiscopul orașului-lumină, timp de 17 ani colaborator al său zilnic. Delicată e și atențiunea familiei sale, în numele căreia o strănepoată îi închină câteva versuri ocazionale.

Dintre personalitățile străine care au felicitat pe Em. Sa Card. Baudrillart cu ocaziunea jubileului său de 80 de ani, remarcăm pe Exc. Sa d. Stephan Osusky, ministrul Ceho-slovaco-ruteniei la Paris. Exc. Sa amintește că, grație intervențiunii Mgr. Baudrillart, Kramer n'a fost împușcat, cum ar fi dorit Austro-Ungurii, și grație insistențelor Em. Sale s'a intensificat amicitia franco-ceho-slovaco-ruteană. De aceea în pragul celui de al 81-lea an de viață îi urează încă mulți ani spre gloria științei catolice, a Franței, și a întregii creștinătăți.

— **Preoți — președinți de consiliu.** Unul e Mons. Tisso, președintele consiliului de miniștri al Slovaciei acum autonome, celălalt e păr. Augustin Volosin, președintele consiliului de miniștri din Rusia subcarpatică (Maramureșul rutean). Cucernicia Sa a fost multă vreme deputat în parlamentul din Praga. Ziarele dau câteva lămuriri despre provincia vecină cu noi. Ea are 461.849 de locuitori, dintre cari 83,5% uniți; 1,3% catolici de rit latin; 13,7% ortodocși; 0,8% evrei (mai puțin ca la noi); 0,2% protestanți.

— † **Canonicul Victor Bojor s'a stins pe neașteptate la Cluj în preajma Nașterii Domnului (21. 12. 1938).** Era una din cele mai simpatice figuri ale clerului român unit. Numai zâmbet, numai bunăvoință, numai râvnă spre cele sfinte. După studii frumoase la Năsăud și Roma, el e hirotonit preot celibatar în 1903 și ocupă cu vrednicie diferite slujbe, ca: profesor de teologie, paroh în Telciu, canonic cu o mulțime de alte însă-

cinări. Cu toate acestea, el găsește răgaz să cultive și literatura bisericească. Editează »Biblioteca dela Gherla pentru popor« (15 numere); Biblioteca populară creștină din Maramureș (16 numere): un început de bibliotecă a intelectualilor. A prelucrat »Apărarea creștinismului prin unirea bisericilor« de N. Franco. In colaborare cu Șt. Roșianu și A. Papiu, a publicat »Tipicul bisericesc«; mai nou: »Canonicii Diecezei de Gherla-Cluj«. Se spune că ar avea terminată în manuscris și Bibliografiile episcopilor din aceeași eparhie. A fost apoi un harnic colaborator al atâtor publicații periodice bisericești, mai ales al »Unirii« dela Blaj, în a cărei bibliotecă a tipărit povestirea Albertina. In veci pomenirea lui!

BIBLIOGRAFIE

Preot Ioan Cipu, Vestitorii credinței, Lugoj 1938, 101 pag. Prețul 15 Lei. — Broșura apologetică a Păr. Cipu, apărută în preajma Crăciunului, întârșește pe înțelesul tuturor, cu bogate referințe la textele sfinte, preoția. Se arată, după o expunere a învățăturii despre Trupul cel tainic al lui Cristos, preoția Legii Vechi, caracterul special, datoriile și drepturile persoanelor sfințite, preoția Legii Noi, stăruindu-se asupra alegerii și chemării celor dintâi preoți, întâietatea lui Petru, urmașii apostolilor, darul preoției și preotului creștin. In partea III-a a broșurii sunt combătute documentat părerile greșite despre preoție. Scrisă într-o limbă frumoasă, cu gând bun de-a înlătura multe neologisme nefolositoare, această carte poate fi citită de orice credincios. Se poate comanda la: autor în Vermeș, jud. Caraș, Librăria Corvin și Diecezană, Lugoj. La mai multe exemplare prețul cu rabat e socotit la 12 Lei.

E. P.

In »Revista Fundațiilor Regale« (București,) 1, 9. 1938), păr. canonic I. Georgescu publică interesanta corespondență literară dintre Iosif Vulcan, fundatorul și timp de 40 de ani redactorul »Familiei« și Titu Maiorescu, mentorul »Junimei« și al »Convorbirilor Literare« dela Iași-București.

BANCA UNIREA S. A. Oradea

Reg. soc. Bancare 49/1934.

CONVOCARE

Domnii acționari ai Băncii Unirea S. A. Oradea sunt convocați prin aceasta la a IX-a (a noaua) adunare generală ordinară care se va ține în Oradea, Sâmbătă în 11 Martie 1939, la ora 17 (5. p. m.) în localul institutului din Oradea, Strada Episcopul Pavel Nr. 4, cu următoarea Ordine de zi:

1. Deschiderea și Constituirea Adunării Generale.
2. Raportul Consiliului de Administrație.
3. Raportul Comitetului de Cenzori.
4. Stabilirea Bilanțului anului de gestiune 1938, hotărâre asupra profitului net și descărcarea Consiliului de Administrație și a Comitetului de Cenzori.
5. Eventuale propuneri.

Oradea, la 17 Ianuarie 1939.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE